

Overweging en duiding

I Angst en Vertrouwen

We leven in de veertig dagen tijd, een tijd vasten en bidden, van inkeer en bezinning. De bloemen zijn paars, met kleine lichtpuntjes groen. We proeven in ons bidden, zingen en bezinnen wat er in de wereld gebeurt. En dan komt de oorlog in Oekraïne heel intens binnen. Beelden, gebeurtenissen, verhalen trekken door je hart en je ziel heen en maken van alles los: gedachten, gevoelens, pijn, woede, verdriet. Het bijzondere in deze ingetogen tijd is dat je ook anders naar de verhalen uit de bijbel gaat kijken en luisteren. Je ziet en hoort dingen die je buiten deze heftige situatie om niet zou opmerken.

Twee dingen vallen mij op in de verhalen van Oekraïners die ik hoor en lees: hun *vastberadenheid* om de hoop te bewaren. En de vele *vormen van verzet* te midden van zoveel geweld en vernietiging. Ik volg al vier weken het jonge stel Antonia 32 en Oleksander 30 die vastbesloten zijn in Kiev te blijven, wat er ook gebeurt. Ze verlangen naar vrede en naar kinderen, maar hebben die kinderwens voorlopig even uitgesteld. Hun verhalen zijn aan te vullen met vele verhalen van vrouwen in Charkov, Mirolpol, Chersson, die omzien naar hun medemensen, hen verzorgen en de gemeenschap in tact proberen te houden.

Ik stel me voor dat al deze mensen, groot en klein, jong en oud van allerlei geloof en overtuiging elkaar verhalen vertellen om overeind te blijven, met elkaar muziek maken, en grapjes, bidden en de straat opgaan als het kan om te protesteren. Het vraagt veel moed en kracht om de hoop levend te houden, te midden van alle verwoestingen die het Russische leger aanricht.

I pray for the strength Lord

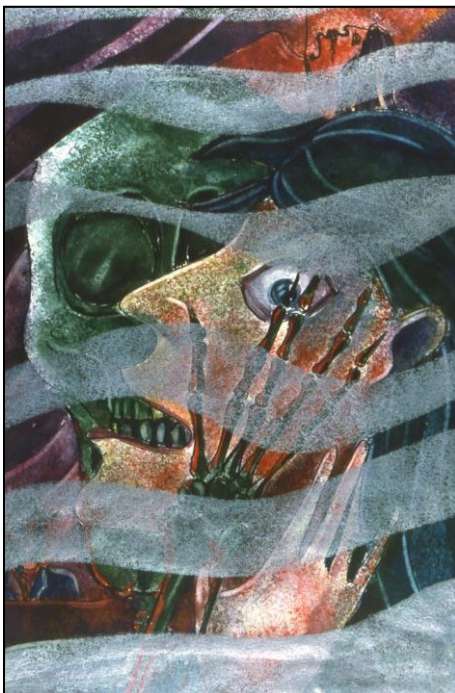
With these hands, with these hands

Come on, rise up

(zoals Bruce Springsteen zingt)

Wat maakt dat honderdduizenden Oekraïners niet opgeven en blijven vechten voor hun land, voor hun volk, voor hun vrijheid ook al zou dat hun leven kosten? Wellicht de moed der wanhoop, wellicht woede over de brute agressie van potentaat Poetin, maar vooral denk ik hun geloof in de toekomst dat gesterkt wordt door de verhalen van hun president.

II Vasten en bidden

We zetten onze oren en ogen open iedere week in de kerk om de Woorden uit de boek van de wijsheid van de liefde te leren verstaan. We horen om waakzaam te blijven, niet in slaap te vallen en scherp onderscheiden tussen leugen en waarheid. Zo lezen we met de ogen van ons hart vanmorgen hoofdstuk vier uit de rol Esther.

Afgelopen donderdag werd Poerim gevierd, ook onder de 200.000 Joden in de Oekraïne. Elk jaar wordt het herdacht: het vrijdelen van de wet van Haman om het joodse volk uit te roeien. Vrijdeld door het moedig optreden van de jonge koningin *Esther*, waarschijnlijk zo'n 17, 18 jaar oud, in nauwe samenwerking met haar neef Mordechai. Dat geeft de gemeenschap hoop en versterkt de geestelijke weerstand. We verplaatsen ons voor een moment in het verhaal : Mordechai is zich kapot geschrokken van de haat van Haman en zijn trawanten tegen het joodse volk. Hij wil Esther laten weten dat zij nú in actie moet komen. En Esther is heel erg bang. Om twee redenen denk ik. Haar man Ahasverus weet niet dat zij joods is ....(haar naam wordt geduid als de verborgene) ...zal die voor haar en voor haar volk durven opkomen? En zij is doodsbang voor de wetten in het Perzische rijk, waardoor je als je niet oppast zomaar in ongenade kon vallen bij de vorst.

Mordechai praat op zijn jonge nicht in en bemoedigt haar. Ze moet niet denken dat zij de dans zal ontspringen als de anti-joodse maatregelen van Haman doorgang vinden. En dan staat er: *'Esther laat aan Mordechai weten: ga, verzamel alle Joden die zich in Suzan bevinden en vast ter wille van mij, eet niet en drinkt niet drie dagen lang, dag en nacht, ook ik zal met mijn kamermeisjes vasten...en daarna zal ik tegen het voorschrift naar de koning gaan, en als ik omkom, dan kom ik om'*. Esther heeft innerlijk een besluit genomen. Ze gaat omwille van de toekomst van haar volk naar de koning van Meden en Perzen toe, wat ook de gevolgen voor haar ook zullen zijn... Wat een risico loopt deze jonge joodse vrouw.....maar zij gaat.

Net als president Zelenski, van joodse afkomst en cultuur die dag en nacht in zijn groene kledij, evenals zijn mannen, zich uitermate inzet, voor de toekomst van zijn volk, Hij gaat net als Esther en loopt niet weg voor zijn verantwoordelijkheid. En ik vermoed dat velen, Antonia en Oskander in Kiev en vele honderdduizenden in de Oekraïne, Rusland en daarbuiten, bemoedigd worden door zijn onverzettelijkheid, zijn kwetsbare fierheid en zijn geloof in de vrijheid en gerechtigheid voor zijn volk, in vrede voor zijn land.

Met hem hebben tienduizenden Joden in de Oekraïne de Estherrol opnieuw gelezen en geduid als een verzetsverhaal, als een geloofsverhaal in bange tijden. En velen in in orthodoxe, katholieke en protestante kerken in de Oekraïne en daarbuiten bidden en smeken de Levende samen met de Joodse gemeenschap om zijn volk niet in de steek te laten, maar te bevrijden: het Joodse volk, het Oekraïense volk, het Russische volk,

III Lijden en Verzoenen

iets anders dat me in deze dagen van bezinning en inkeer steeds weer opvalt is de enorme kracht en impact van verhalen. Zowel van ware verhalen die het samenleven van mensen mogelijk maken als van leugen verhalen die mensen tegen elkaar

opzetten en tot vijanden maken. Verhalen die dienen om de machtshonger van dictators te legitimeren. Verhalen die mensen jarenlang verteld worden waardoor ze er uiteindelijk in gaan geloven. Bij de coronacrisis werkte die magie al toen heel vreemde complottheorieën opdoken, en nu bij deze verschrikkelijke oorlog worden mensen bewust misleid en gehersenspoeld. Hier in het Westen worden wij met een schok wakker door het verhaal dat Poetin sinds 2014 stelselmatig het volk inwrijft: het verhaal van één Groot Russisch Rijk is waar de slavische ziel ademt, een rijk dat zich uitstrekt tot over Oekraïne en Wit Rusland heen.

Farao Poetin beschouwt zichzelf als de verlosser van de Oekraïners. Hij voert een *vredesoperatie* uit en wil hen bevrijden van het Westerse juk. En alles lijkt geoorloofd om dat doel te bereiken. Het is een chaosverhaal en geen opbouwend verhaal. Dit pseudo evangelie, bewust ook in religieuze termen verwoord, wordt zo knap en goed vertolkt dat velen hierin zijn gaan geloven.

Oudere Russen hebben vaak geen andere informatiebronnen. Ik hoorde op tv van jongeren die de banden met hun ouders hebben verbroken omdat die niet kunnen geloven wat er werkelijk gebeurt in de Oekraïne. Hoe moedig en verassend was het toen *Marina Ovsannikova* afgelopen maandag plots achter de presentator van Pervi Kanal, een belangrijke Russische staatsomroep verscheen met het bord: '*Geen oorlog. Geloof de propaganda niet. Ze liegen tegen je.*' Een heel moedig protest met hopelijk een grote impact op de massa.

Dit machtsverhaal van Poetin staat haaks op de doorleefde taal en de doordachte toespraken die Zelenski in de nacht maakt om parlementen van allerlei landen toe te spreken. Vandaag zal hij De Knesset van Israël toespreken. Het zijn allemaal verhalen die resoneren met de grondtoon van het bevrijdingsverhaal van Israël. En Jezus van Nazareth, onze meester en leraar, deelt met zijn leerlingen dit verhaal van de bevrijding uit Egypte en betreft het op zichzelf.

IV Inkeer en omkeer

Jezus vierde met zijn leerlingen de Pesachmaaltijd voordat hij gevangen genomen werd, veroordeeld en ter dood gebracht aan het kruis. Dit verhaal leefde in hem. Het verhaal heeft als kern dat de God van Israël het schreeuwen van de slaven hoort, hun ellende ziet, zich om hen bekommert en hen door de hand van Mozes en Aaron bevrijdt uit de slavernij. Jezus voelt tijdens het vieren van deze Sedermaaltijd dat hij de weg van het lijden moet gaan in liefde voor zijn Vader om bevrijding te bewerken voor alle volkeren.

Hij kende de harde knoet van de Romeinen. Die was o.a. zichtbaar in het medogenloze handelen van Pilatus, de zetbaas van de Romeinse keizer. Jezus roept met zijn gelijkenis van de vijgenboom zijn hoorders en daarin ook ons op volledig te vertrouwen op de revolutionaire liefdeskracht van de Altijd Nabije. Die zal uiteindelijk bevrijding bewerken voor mens, dier, plant en voor alles wat leeft. De wijngaardenier zegt: *'Heer, laat de vijgenboom dit jaar nog staan. ...misschien zal hij in het derde jaar vrucht dragen'*

Jezus was toen hij deze gelijkenis uitsprak 30 jaar. Hij voorvoelde de verwoesting van Jeruzalem, zowel van de stad als van de Tempel. Net als andere getrouwen /chassidim in zijn tijd, zocht hij in intens gebed met de Levende naar de wil van zijn hemelse vader. Hij zweette bloed, zweet en tranen in Gethsemane. Uit liefde voor de Levende en voor zijn volk gaf hij zijn leven en onderging de wreedste straf die de Romeinen kenden in zijn tijd: de kruisiging. Duizenden bewoners in Israël, Syrië en andere gebieden van het Romeins Rijk werden gekruisigd voor en na Jezus.

Tot het einde toe bleef Jezus trouw aan zijn geloof in de bevrijding van onze gebroken wereld door de Altijd Nabije. Hij wist innerlijk dat hij met zijn kruisdood de poort kon openen voor alle volkeren om de grenzeloze liefde van de Levende te leren kennen en erkennen.

Ik hoop en bid dat in deze veertig dagentijd allen in de uiteenlopende kerken, synagogen en moskeeën in de Oekraïne, in Rusland, in alle delen van Europa en in de VS zich mogen laten leiden door de bevrijdende kracht van zijn Heilige Geest. Wij mogen leren vertrouwen op zijn Verhaal en zijn liefderijke trouw.

Amen.